

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16.01.1989, sp. zn. 2 Tz 29/88, ECLI:CZ:NS:1989:2.TZ.29.1988.1

Číslo: 10/1990

Právní věta: I. Jestliže příčinou dopravní nehody je skutečnost, že obviněný předjížděl osobním automobilem koňský potah jedoucí stejným směrem, ačkoli v protisměru přijížděl osobní automobil, a v důsledku toho došlo k dopravní nehodě, potom samotná skutečnost, že provoz koňského potahu byl v době dopravní nehody zakázán, nemůže vyvinut obviněného. II. Osoba, která vystupovala ve věci jako tlumočnick, nemůže později v téže věci vystupovat jako orgán činný v trestním řízení a podílet se na rozhodování věci.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 16.01.1989

Spisová značka: 2 Tz 29/88

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Doprava, Nedbalost

Předpisy: 140/1961 Sb. § 5 141/1961 Sb. § 30 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR Nejvyšší soud ČSR zrušil usnesení krajského soudu v Českých Budějovicích z 23. 6. 1988 sp. zn. 4 To 585/88 a usnesení okresního soudu v Českých Budějovicích z 26. 5. 1988 sp. zn. 3 T 77/88. Okresnímu soudu v Českých Budějovicích přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Okresní prokurátor v Českých Budějovicích podal na J. D. obžalobu pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, odst. 2 tr. zák., jehož se podle obžaloby dopustil tím, že dne 13. června 1987 v době kolem 07.50 hod. na území Maďarské lidové republiky porušil důležitou povinnost vyplývající z vyhlášky ministra dopravy a spoju a ministra vnitra Maďarské lidové republiky č. 1/1975, když jako řidič automobilu tov. zn. Fiat 125 P s připojeným skládacím obytným přívěsem při jízdě po hlavní silnici č. 84 v kilometru 27 ve směru od Ukk na Sümeg předjížděl koňský potah jedoucí stejným směrem přesto, že v protisměru přijížděl osobní automobil výr. zn. BMW řízený C. B., a přitom se vozidlo Fiat dostalo do smyku, vjelo do levého silničního příkopu a následkem toho spolujezdkyně M. S. utrpěla tříštivou zlomeninu levé pažní kosti s dobou léčení do 17. 10. 1987 a se stejně dlouho trvající pracovní neschopností.

Obžaloba dovozuje, že obviněný porušil ustanovení § 34 odst. 1 písm. a) pravidel silničního provozu MLR (nařízení č. 1/1975 (II. 5) KPM - BM ve znění pozdějších předpisů - dále jen KRESZ), podle něhož je předjíždění dovoleno v těch případech, jestliže jízdní pruh, který má být použitý k předjíždění, je volný na takovou vzdálenost, že - s přihlédnutím k rozdílu rychlostí předjíždějícího a předjížděného vozidla - předjíždění nenaruší provoz v protisměru. V porušení tohoto ustanovení KRESZ spatřoval okresní prokurátor i porušení důležité povinnosti uložené obviněnému podle zákona.

Okresní soud v Českých Budějovicích po předběžném projednání obžaloby usnesením z 26. 5. 1988 sp. zn. 3 T 758 podle § 188 odst. 1 písm. f) tr. ř. vrátil věc prokurátorovi k prošetření. Uvedl, že překlad ust. § 34 odst. 1 písm. a) KRESZ, který je ve spise založen, je pro posouzení věci nepostačující, a požadoval i překlad dalších ustanovení uvedeného právního předpisu MLR, zejména širšího znění ustanovení o předjíždění, dále obecného pravidla o povinnostech řidiče věnovat se řízení motorového vozidla a též pravidla, které upravuje, resp. omezuje možnosti jízdy koňských potahů na silnicích MLR.

Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením z 23. 6. 1988 sp. zn. 4 To 5858 stížnost okresního prokurátora proti usnesení okresního soudu podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodnou zamítl. Toto rozhodnutí odůvodnil tím, že pro stanovení míry zavinění je třeba zjišťovat, zda své povinnosti neporušili i ostatní účastníci silničního provozu; je nutno opatřit i překlad dalších ustanovení předpisů o pravidlech silničního provozu MLR, zejména ty, jimiž jsou upraveny základní povinnosti řidičů, o povinnosti i ohleduplnosti a dále ta ustanovení KRESZ, která upravují povinnosti předjížděného řidiče koňského potahu a protijedoucího osobního automobilu.

Krajský soud dále vyslovuje pochybnosti o tom, že k nehodě mohlo dojít způsobem, který vyplývá z náčrtu místa nehody pořázeného bezpečnostními orgány MLR. Požaduje provést podrobnější výslech obviněného a svědků - čs. občanů a zdůrazňuje, že je nutno objasnit, zda pohyb koňského potahu ve vozovce byl v souladu s dopravními předpisy (podle tvrzení obviněného došlo k nehodě až po 8.00 hod. a provoz povozů byl v tomto úseku vozovky po této hodině již zakázán).

Proti uvedenému usnesení krajského soudu podal ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněného generální prokurátor ČSR stížnost pro porušení zákona. V ní poukazuje na to, že nehodu zavinil obviněný v důsledku nesprávného předjíždění koňského potahu. Nedošlo ke střetu ani s tímto potahem ani s protijedoucím vozidlem a bezprostřední příčinou nehody byla skutečnost, že obviněný chybně zhodnotil dynamické vlastnosti vozidla s přívěsem. Obhajoba, že koňský potah se ve vozovce již pohybovat neměl, je pro posouzení zavinění obviněného na vzniku nehody nerozhodná, protože obviněný byl o přítomnosti povozu na silnici informován. Vzhledem k přehlednému úseku vozovky měl obviněný dostatečnou možnost včas upozorovat protijedoucí vůz BMW. Ve stížnosti pro porušení zákona se dále poukazuje na to, že náčrt místa nehody je pouze orientační a že podrobné výsledky obviněného a svědků čs. státních občanů může provést soud v rámci hlavního líčení. Vrácení věci prokurátorovi k došetření je proto nedůvodné.

Generální prokurátor ČSR dále uvádí, že k provedení překladu spisových materiálů MLR byl jako tlumočník přibrán v přípravném řízení JUDr. B. L., který je současně prokurátorem krajské prokuratury v Českých Budějovicích. JUDr. B. L., který překlad provedl, pak jako zástupce krajské prokuratury vystupoval u neveřejného zasedání krajského soudu. Tento postup byl nesprávný, protože tlumočník nemůže být sám činným v trestním řízení a stejně tak orgán činný v trestním řízení je z účasti na úkonu vyloučen, pokud byl v téže věci činný jako tlumočník.

V závěru stížnosti pro porušení zákona se proto navrhuje, aby Nejvyšší soud ČSR vyslovil, že napadeným usnesením krajského soudu v Českých Budějovicích byl porušen zákon v ustanovení § 147 odst. 1 písm. a), písm. b) tr. ř. a v § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení, jež tomuto předcházelo,

byl zákon porušen v § 188 odst. 1 písm. f) tr. ř. ve prospěch obviněného. Dále se navrhuje, aby Nejvyšší soud ČR rozhodnutí obou soudů zrušil a aby dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČR přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř., přezkoumal též správnost řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Z provedených důkazů vyplývá, že obviněný řídil osobní automobil se skládacím obytným přívěsem na dlouhém přímém přehledném úseku silnice za příznivých povětrnostních podmínek, dohlednost nebyla omezena, povrch vozovky byl asfaltový, byl suchý a hladký, neznečištěný. Předjížděl koňský povoz a v průběhu předjíždění zjistil, že se v protisměru blíží automobil. Proto se snažil co nejrychleji se vrátit do pravého jízdního pruhu, došlo však ke smyku i přetočení přívěsu a osobní automobil i přívěs, který se odtrhl, pak havarovaly v prostoru vlevo mimo vozovku. Ke střetu vozidla obviněného s koňským povozem vůbec nedošlo ani k přímému střetu s protijedoucím vozidlem BMW, jehož řidič vjel na svou pravou krajnici; pouze levá zadní část přívěsu zavadila o levé zpětné zrcátko vozu BMW a přetočila je v kloubu, aniž by došlo k jeho poškození.

K nehodě tedy nedošlo v důsledku střetu s jiným účastníkem silničního provozu, ale náhlou změnou směru jízdy vozidla obviněného, v jejímž důsledku se přívěs a potom i samo vozidlo dostaly do nekontrolovatelného pohybu. Tato situace byla způsobena tím, že obviněný prováděl předjížděcí manévr za situace, kdy se v protisměru blížilo jiné vozidlo, jehož řidič na jízdu obviněného musel reagovat. Obviněný tedy narušil provoz v protisměru jednak tím, že omezil řidiče protijedoucího vozidla, jednak vlastní nekontrolovatelnou jízdou ve smyku v protisměrné části vozovky. K aplikaci ust. § 34 odst. 1 písm. a) KRESZ, jehož překlad je ve spise založen, dávají tedy dosud provedené důkazy dostatečnou oporu.

Obhajoba obviněného spočívající v tom, že koňský povoz se již v době nehody po silnici pohybovat neměl, je pro posouzení zavinění obviněného nerozhodná. I kdyby bylo prokázáno, že v uvedené době byl na silnici provoz koňských povozů zakázán, a že tedy kočí K. zákaz porušil, nemůže tato skutečnost obviněného vyvinít. Obviněný byl včas a na dostatečnou vzdálenost o přítomnosti koňského povozu informován a vlastní příčinou nehody bylo nesprávné rozhodnutí obviněného potah předjet. Vzhledem k dokumentovanému stavu vozovky měl obviněný dostatečnou možnost včas vzít na vědomí i protijedoucí BMW a svůj způsob jízdy této situaci přizpůsobit. Požadavek na doplnění řízení o překlad těch ustanovení pravidel silničního provozu MLR, které upravují, resp. omezují možnosti jízdy koňského potahu na silnicích v MLR, je tedy nadbytečný.

Podle dosud provedených důkazů porušení speciálního pravidla o předjíždění bylo jedinou příčinou vzniku nehody. Pro posouzení zavinění a důvodnosti postavení obviněného před soud nebylo proto nezbytně nutné dokazovat ani znění těch obecných ustanovení pravidel silničního provozu, která upravují povinnosti řidiče věnovat se řízení motorového vozidla, dbát potřebné opatrnosti, popř. ohleduplnost apod., jejichž doplnění požadují soudu obou stupňů.

Vrátit věc prokurátorovi k došetření podle § 188 odst. 1 písm. f) tr. ř. lze jedině tehdy, jestliže je to skutečně nutné k odstranění vad přípravného řízení nebo k objasnění věci, zejména tehdy, nemá-li soud vzhledem k průběhu i k výsledkům přípravného řízení dostatečný a spolehlivý podklad pro řešení základní otázky, zda obviněný je před soud stavěn důvodně. Z dosavadního dokazování vyplývá, že příčinou nehody bylo chybné počínání obviněného D. při předjíždění nemotorového vozidla, přičemž potřebné hmotněprávní ustanovení pravidel silničního provozu MLR bylo v dosavadním řízení zjištěno. Z výsledků přípravného řízení tedy vyplývá, že postavení obviněného před soud je důvodné. Pokud okresní soud vrátil z důvodů nedostatku překladu dalších ustanovení cizozemských pravidel silničního provozu věc prokurátorovi k došetření, je takové počínání nedůvodné. Důvodem pro vrácení věci prokurátorovi k došetření nebyla ani potřeba výsledku obviněného a svědků - čs. státních občanů, které požaduje provést krajský soud. Tyto osoby byly v

přípravném řízení řádně vyslechnuty a soud může jejich podrobnější výsledky provést v rámci hlavního líčení. Vyznačení jednotlivých fází pohybu osobního automobilu s přívěsem v průběhu dopravní nehody, jak jsou uvedeny v nákresu místa dopravní nehody, mají pouze orientační povahu, a proto nelze ani případné nedostatky nákresu v tomto směru považovat za důvod k vrácení věci prokurátorovi k došetření. Protože nebyly zjištěny ani jiné důvody pro vrácení věci k došetření, okresní soud pochybil, jestliže postupoval podle § 188 odst. 1 písm. f) tr. ř. a porušil v tomto ustanovení ve prospěch obviněného zákon. Ve prospěch obviněného zákon porušil i krajský soud, a to v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., když důvodnou stížnost okresního prokurátora proti usnesení okresního soudu jako nedůvodnou zamítl.

K pochybení došlo i v řízení, jež napadenému usnesení krajského soudu předcházelo. V přípravném řízení byl jako tlumočnický z jazyka maďarského nezapsaný do seznamu tlumočnicků přibrán k provedení překladu spisových materiálů MLR JUDr. B. L., který je prokurátorem krajské prokuratury v Českých Budějovicích. Přibráný tlumočnický překlad provedl. JUDr. B. L. pak jako zástupce krajského prokurátora intervenoval u neveřejného zasedání krajského soudu dne 23. 6. 1988, v němž se rozhodovalo o stížnosti okresního prokurátora proti rozhodnutí okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 5. 1988 sp. zn. 3 T 75/88.

Podle § 11 odst. 1 zák. č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnických tlumočnický nesmí provést tlumočnický úkon, jestliže lze mít pro jeho poměr k věci, k orgánům provádějícím řízení, k účastníkům nebo k jejich zástupcům pochybnosti o jeho nepoddajnosti. A *minore ad maius* lze z tohoto ustanovení dovodit, že tlumočnický nesmí provést tlumočnický úkon, jestliže je v téže věci sám činný jako orgán provádějící řízení, tedy např. jako prokurátor. Ze smyslu citovaného předpisu a z ust. § 30 odst. 1 tr. ř. pak dále vyplývá, že tlumočnický, který již tlumočnický úkon provedl, nesmí pak v téže věci vystupovat jako orgán činný v trestním řízení, tedy nesmí jako prokurátor provádět úkony podle trestního řádu. Pokud JUDr. B. L. provedl překlad spisových materiálů MLR jako řádně přibráný tlumočnický, nemohl později v téže věci zastupovat krajského prokurátora v neveřejném zasedání u krajského soudu a činit jeho jménem procesní úkony.